

arunbatetako ipuñak

EUZKADI-ZIAR DEUNEN BIXITZA

Alatz - Egodun

—Efe egin daigun efe. —Ez orixe. Ara, asmo bat bururatu yat, otu yat. Paketexu baten bildu-ta eruan egizu. Ibaizabala jaurti zeinke. Urak eruan dagijela bere altzuan. Olako katuxu mategari batentzat leku obertik eztago. Gainera itxaso zabalerañu juango da. An afiak jango dabe ta kifu.

Euzkadi ta abertzaletasuna USTARITZ.—Euzkadi'a ostera egin dogun abertzaletatik azukero eztago eritxu txairu. Uri-saferan begira daukaguz efiar geyenak, endore (alkatia), Euzkal-Biltza'ra'ko Zuzendaria, Blazy, eriki txaurburuba jaurtari-ikastetiko Artekarija ta Lafite abadea. Alkafi aguf bijotzetiko maifitja egin ondoren, gustijok eriko pelota -toki edeferra goyaz. Pelota-toki-buruban eta geu zelan txalotu ta txeratu ez ekijala, axiaten mosu bigimez lastanduta, artega ta urdari za geure Jel-ikufin ikusgafija, Pelota-tokija ozte asetuta zala euz ko-jai ospetsubari asijera emon geuntsan. Efiiko txaurburuban euzkera gozoz on -etofija emon eskum, odoloz anayak gintzan eztko gustijoi. Emengo euzkotarok ihoskun, urduritasesuz dafaguz zeben az-katasun-egafija asetuteko egin darobuzen pizkunde-egikun abefkoyak. Zeben poz alaifasunak poztu egifen gauz; zeben atsekabe-miñak atsekabetu ta mindu egifen gauz. Jafatu adozez ta kemenez zeben gurutz bidun ikufin deunak darakutzuben bide neketsuba, ele, ekandú, edesti ta odoloz anayak garan euzko-gustijok len-bait -len garaipe-abotsez azkatasun-eresefiki bulartsuba abestu al dagugin. Gora Euzkad-i bulartsuba ixan zan txaurburu abertzaletaren azkenengo deadar abefkoya.

Beda deuna, autorlia Benifaf lekaide jakifun au ingelandafa ixan zan. Sasi urte bete ebazekero, Jar-row'ko benedifafren lekaidetxera eruan ohen; eta afezkero antxe bixi ixan zan beti. Ogetamaf urte osotu-afte, ikasi-ta-ikasi ekin eutsun; eta aldi aretako jakidi osua beretu ebala esan dateke: jakintza, zenbakitzi, ixafitzi, edesti, elizti, ta abaf. Idatzi deunak, baziz, ziaz-ziaz aztefutu ta adrialdu ebazan. Urumafafgan urfian jaupaldu zan; eta afezkero, ikasten irakasten eta idazten ekin eutsun, beste lekaidiak egiten ebazan esku-lanak itxi-barik, baña. Gabaz, lo gitxi ta otoi asko. Jakifuna baxen apala ta ona zan. Idatzi asko idatzi ebazan: jaupaldu zan-netik 59 urte eginaf, laramaf ta bost idatzi, beraxek dirauskuz; eta afezkero-kuan, be, bai beste batzuk. Idatzi geyenak Idazteuna atzalduteko idatzi ebazan. Idatzi ospatsu ofeik, Beda beru bixi zala be, txadonetan irakufuten ziran. Ori zala-ta, askok uste dabenez, bere ixena aipatutian "Venerabilis" edo "Agufaf" ixangofija geuten eutsen, "deuna" ereisterik ezegu-akalo. "Ingelandafen argija" ixan zala, idatzi

Goibeyetako Bakaldun guren Aljustidun Aberasta, Alatz-egodun Bera-Berenez Gurendaz dua goirantza; Beko gudaldi jafafijan! Irabazirik garaitza Beren gudari guren danentzat Zabalzen Zorun-Barazta. Aguf ba, Josu! zeure mañale Bixi nai dogu ludijan, Zeure ondoren jafatu nairik Zeuk gura dogun neufijan, Alatz egodun ezkarionek Zeuk deritxosen aldirian... Eruan gaxuz... Zeukin zoruntsu Ixan gadintza or goyan. Aljustiduna zaran ezkero Gurekin efuki zadi, Euzko-Abenda menperatu au Goi-eskafez zutik jafi. Eburburu dafafegula Beti zeu-aldez gudari Azke zoruntsu jafi daiguntzat Zeure-Zeuretzat Euzkadi! Eubetiaf' K.

ERRIJETATIK

MLXKA EZ IKARATU!—Ez irakurle, ez ikaratu, aldepeko txoritxu bat baño ez-ta-ta. Idabafija da, ta emen ingurubetan entzuten diran "kuku!" zaratak ikaratuta, sasipetik bildufez begiratuten ixan dautset inguru gustijei. Gixakijen abotsik ezta entzuten ixan, ezta "Artaxorixubarenik" ezta "Marti zozuarenik" be; ixilik egunezkuak eta gau iluneko "Sorginak" be ixilik. "TXINDOR ZUMIAK". — Itzaltasun onen erdijan, "txindor-kumetxu" batek, abijatik urten-da, aufeko zugatzaren ganera egaz-egifen dau; eta beren efpe txikixubak zugatz adaf baten ganian jafitia, buruba gora jaso dabedian, afo-afu inguru gustijei begiratuta, kuku zitilaren bildufarik, beren pikuzofotza zabal-zabal eginda abestuten azten da. Uste bako erubegoz ezitziuba entzunda sasipetik buruba atarata "txindor-kumiarren" adoriafikusidondanien, neuk be ordurafeko bilduf gustijak bota, ta neure ego laburaf egazkadar-txu bat eragin dautset, eta "Aldepeko sa-gafaren, adafaren, puntan" abeslari jafi. "IZPAR BALTAZ".—Ila onen z'ran Bastetexat' X. X. larogei urtedun emakume zintzua il zan (G. B.). Bere sende ta sendikua tamalkide gayezek. EGURALDIJA.—Eguraldijak aldakuntza aldija egin dau; legofitaz edegi ta aurkitzen ixan diran lur gofioak, ase-ase eginda geratu dira, ta gure baserifafak Jau-nak emon dautsen euri gozatsu au, basamofuan Ispraideafak "Mana" artu eben baño be izazago artu dabe. GEXORIK.—Bilbao'ko gexo etxe nagusian aufkitzen da, Zelayat' Jon. Albait lastefen osatzia opa dautsogu. BATZOKI BARIJA. — Bai, irakurle! Eleizalde'ko gastiak zain dagoz batzoki bafarjaren atak noz zabalduko ete-diran. Batzoki bafari onen zabalgundian jai edef Jel-usafiez beteriko bat egingo da. Bertaratu diran izlarjak, Euzkadi gustijan eu-

ren bijotzetako Abefi mañasun suzkua zabaldu dabien izlari yauyak ixango dira. Iz-paf au, irakurle, bein baño sarfijagotan be-larfijetarutuko yatzu, ta bertako zertzelada gustijak be be. Beraz gertu zafez eta Mu-xika'ko Batzoki bafarjaren zabalgundera etofi barik ez geratu. ALDAPEKO TXORIJA. FORUA IXIDOR DEUNA.—Ilaeren 15'gn. ospatu gendun forutafko be, Ixidor Deuna'ren eguna. Goxian txadonkixun edefa egon zan, eta lenengoko aldiz eta ofura zafa dan legez, udal abertzaletia txadonik berentzat daukon aufkitatu zan erakusirik euren orokafatasuna. Txonitza Bikufiat' Joseba M'ak euzkera garbi ta euzkel-zalaletasunz beterik, ezin obeto atzaldu euskun Deun onen bixitza mirafafija. Zer ikasirik asko ixan gendun bixitza onetan. Zorijonak Bikuña. Afatsaldian iluntzerafte euzkel-dantzak ANTZERKIIJA.—Neuk entzun-dodanez Batzoki'ko gastiak on be, geuri atsegin -aldijen bat emotiafetik edo, antzerkijebat gertutari gogof ekin biar dautse. Antzerki au baziz oso atseginafija ei-da, baña danai ezotz uste atsegin ixango yake-nik: "Neskafaz" dau bere ixena. Gu ixen onek ezkatuz asko afitzen, efi onetan egu-roner, amaika "neskafaz" ikusten ofuta ga-zozalako. Au emakumen zori txafal! Auteskundietan amazortzi urtekoztaz euren buruba egin gura ebenak be, (lotsa audiz baña) aufez juaten ziran autarfija emoten, eta orain, gainerako antzerki au ipini. Arek egongo dozak mutirik! euren atzamañetan jausten danan gixajua. Orain mutirik gagoz zoriñoneko, zenbat urte dan-ken be, jakin eta orain gainera antzerki au. Baña, ez-ete daukabe guri be, zoezer asmauko? bilduf izatekua da, baña bifaf-tian amaika baf-egin baf yugok emaku-mien lepotik. Ainbat arifien ixango al-da.

IRU-URENA.—Igaro zan igandian ospatu gendun ileroko Josu-Bijotza'ren txadonkixuna. Beti legez ozte audija txadon-naratu zan, eta Zubala txaurburubaren txoniz samuf eta euzkel-abesti mafekofakz amatu zan. NASKALDIJA.—Gasteiz'en gorengoko astefketak egin ondoren etxeratu dira, Uru-tiaf' Karla ta Argatxat' Joseba ikasle-mutirik. Neure-zorijonik sutsubenak. IBAL-GANE LEXONA JAYOTZ.—Emakume Libalzale-Batza 'ko dirutzan-zenbakari dau Libano'af Ame-le'k "gudari" edef bat ekafi dau. Alan ama eta semia osasuntsu aufkitzen dira. Zorijonak. BEGONARA.—Datofen igandian Be-goña'ko Ama'ren txadonan egingo dau Jaunafte'ra ainbat gixon juango da. Josu bakaldunaren bakdzik garan gustijok gagoz juan bafean eta augatik asko garan-legez, uste dot oso notintza audija batuko gara. Bide batz Aberfija gafik toitzak jasoko doguz. ARERTZALIAK.—Efi au baña zela-lako ufian ainbat egongo dira, baña neubentzat, enrago asmo ofetan. Uste dot neuk, efi bat abertzaletia ixateko, bere biztanlikien emak bañ dabena bere elea dala eta au efi onek mate eztaben lez, ofa of neure erabafija. Ikusi ofgu geure bazkumetan, alan batzaf orokafak nai garaliko batzaf gustijetan ederaz egiten dala itz gustija, jakinik zelan Euzkad'i-n Udaltexak dagozan euzkeraz bere batzafak egiten dirala naiz eta gero ederaz idatzi. Ganera, gustijok dafigu zelan efkaleko agintarijak baimena emonda daukijen euzkeraz egiteko Euz-kadi'ko bazkumetan onen alan nai bada be. Eta au azaldu ezkerok zetan aufera jafafitu? Irabaziko ete dot ezer onegaz ekitaidi onegaz? Beti esango dot, eztaba abertzaletia gure efi au, beste erabagi bat artizan zelan arte, eta uste dot, gure batzoki eta euzko-etxiak eta bafidin Emakunak au erabagian lastef afutko dabela Aberi Ama-ren onerako. Eta orain amaitzeko, azketsi. BESTEA.

"ANTZARTI"

—Efe egin daigun efe. —Ez orixe. Ara, asmo bat bururatu yat, otu yat. Paketexu baten bildu-ta eruan egizu. Ibaizabala jaurti zeinke. Urak eruan dagijela bere altzuan. Olako katuxu mategari batentzat leku obertik eztago. Gainera itxaso zabalerañu juango da. An afiak jango dabe ta kifu. Marife'ri etxakon txaf irudi bere adizkidiaren itza. Bijen afitian egin eben paketexuba. Ingi zuriz ogei toles egin eutsena, z'bai?, eta sedazko lokafi batzaf lotu eben. Ondafiza edo Arenal-ondora eldu zan marife, paketexuba eskuban ebala. Baña zelun jaurfi? Eftzafnak ikusten ziran alde gustijetan. Deusto'ko Ikastola-nagosiñano be eldu zan. Baña alpefik. Antxe be eftzafnak ziran. Zer egin ezekijan. Ibaiza jaurfita baño ezezagau zan edozer. Clako baten bafiro eldu zan Ondafzta'ra ta jafleku baten ganian itxi eban bere pakete dotoria. Aldendu etzan alidendu, diafakua nun yafotikon eftzain bat: Emakume ofek, zau aztuta itxi dozu, ezta? Marife'k eska'fak emon eutsosan eta eskupekoxtu bat, ain eftzain ona zanari. Zer egin ezekijan. Olako baten Ondafzeta edo Getxo'ko bultzija artu, z'bai? eta itxasoroño jnatia otu yakon. Esan baño lenago egin eban. Bultzijan saftu zanian, mila paketexu-gaz juatan dan efekadista baten ondun jezafi zan, jatsi zan Ondafzeta'n eta paketexuba artu bere bai. Itxas-ondora juan zan. Anei gixon eta emakume ikusi eban-ondafzatan. Igeri ebiltzan. Zer egin? Bilbao'n bertan baño gaxtako zan paketa uretara jaurfita. Buruko miñaz Bilbao'ratu zan. Cofeo-txaidian saftu zan bere paketa. Ai Maifin'on adizkide ona! Ibaiza ezin jaurti xan dot. Auxe ta auxe jazo yat. Zer egingo dogu? —Ara, ba, saba bitzu edo itxotu daigun. Baña surik edefena. Usaneko saba ta antxe efeko dogu. Katubaren azkena alan. Goxia ixango da! Neskafafok piztu eban surik edefena. Kolonia-urfa bota eban eta gafak dirdirka z'ranian, artu paketexuba ta zabaldu eben. Zer zan a? Katuba ez eban bildu ba? Katuba ofdez, urdezpikio edefena bilatu eben! Goveko sasipetefidjetan gotertzan edo katedralian jaupeta entzun eta Euzko-Era-kustegi edo Museo ta urija dikerguz. Eta eguberdirako, Euzkadi'ko afantz-kai entzutebuba dan Donibane Loitzun (Saint Jean de Luz) urria erduetan gara. Kale-jira alayan urija igaro ondoren, efiko zelayan gustijok bildu ta geure dantzarijak ezipadantza egifen dabe, osetza audijaren auñan. Berialaxe Hotel de la Poste jatex audijan bertoko agintarijakz batu ta bazkal-ostian, Uriarte jaupari Jauna'k eta Donibane'ko txaurburubak, gustioren txaloz eskartutan dautsoguan berbalidjak egiten dabez. Bafiro kale-jiran efija igaro ta efiko zelayara erduetan euzko-jantzaz jo-lastutan gara. Abespatzak euzkel-abesti gozual abestu ta gustijen aguf mañatijak geure be-larfijak atseginidun ebazala, aguf biozafafak eginaf urfunduten gara. Bide-ziaf bazalkunde-ingi abefkoyak uga-ri erain daroaguz; ingijok euzkeraz ta pantzeraz idatzia jozayan. (Dafafike) MATE. E. A. B.

Lease EUZKADI

Euzkotar umien aldez ugari: Kare biziak iiltzen bai ditu ba gure afantzak. Baña etxeko andre batzuek, oso maite gaituzte. Maite ez ba'ginduzkie ez lituzkie eulik... zikindutako gazarrik dendetan ero-siko. Gauz goizean bilduf ikaragafia igaria naiz. Etsentan ia-ia ho nintzan. Il beaf detala etzita nagolarik etofi da etxeko -andrea ta poliki-poliki atera nau. Gero, nik ainbeste mikrobio utzitako esnez eman dio bere umetxoari biberoya. Umea gaxotzen ba' da ez du ama arek asko usteko zeñek gaxotu dion bere biezko semetxo kutuna. Tiputza etortzen ba 'zayo, "Ene, gu ez gera ba tiputzik dagoan etxean izan" esango du. Nik erantzun nezayoke "Baña esnetara erori baño len, tipusdun gaxo baten uyren azpian zegoan ontzi berarizkoan ibilita ney-goan ordea". Lengo uda baten, Washington urian i'guri egin ziguten guda gogofa!! Leku gustietan gu afapatzeko zareak zeuden. Lan gabe zeuden langile gustiak zareginen ipini zituzten. Izpaf-ingi batek 75.000 zara eman zituan. Eta txadon, etxe, afandegi, afategi, deuda bultzi, tximist -burdi, txaidi, enparantza ta leku gustietan dana zan gu afapatzeko zarea. Gure azkena orduantxe izango zan baldin au bezela beste leku gustietan guda egin ba'ziguten. Baña j'ai zera! Gauz baño naska amudiatarok artzen ez ba'digite i'Gizaldi batzuetarako bai gera! ARTOKIETA.

MIGUEL LARRE

MEDICO - DENTISTA Churruga, 14, primero Telefono, 15.362 DONOSTIA. LA VILLA MOURISCOT JOSTUNA KUTXA Espo'afidad en guanti's y velos Urbietá, 13. — DONOSTIA. Almacén de Vinos y Licores HIJOS DE F. MARTINEZ Narrica, 20. Puerto, 24. Despacho central Urbietá, 52. DONOSTIA. Telef., 10.886. J. Ibarra Arámburu Vias geniturinarias. Cirugia general 37 de Agosto, 33. DONOSTIA. T. 14.514. EN DONOSTIA Tejidos y medias. Casa Florencio Churruga, 5. La Nueva Vienesa PANADERIA DE LUJO San Martín, 27. Donostia. T. 10.591. Manuel Kutz y Echave PIEL Y SECRETAS Consulta: once a una y tres a seis Idiazquez, 2. enlo. San Sebastián. DROGUERIA MODERNA Urruzunot'ar Ju'ene Poñá y Goñi, 5, y Usandizaga, 7 Telefono, 13.090. DONOSTIA. IGNACIO ARTEGHE ARAMBURU Enfermedades de la infancia. Puericultura Lunes, miércoles y viernes. De tres a seis General Echagüe, 15. entresuelo. T. 1-62-34. PAPELES PINTADOS URRUZOLA Garibay, 7. DONOSTIA. Tel. 10.324. DOCTOR BENITO PETSCHEN Partos. Enfermedades de la mujer Rayos X. Diatermia. Prim. 17, entlo. T. 12.761. De 3 a 6 San Sebastián. MUGERTZA IGOKIAK Zabaleta, 12 ta 14. 12-763 urut. — DONOSTIA Onanak eta morklenak ASCENSORES MUGUERZA Gordoniz, 5 11-496 telefono. — BILBAO

BIOTZ-BEGIETAN Libro de poesias con traduccion castellana Xabier de Lizardi (Prólogo de «Orixe») Bañeras Lavabos, bidets, inodoros, urinarios de fabricacion inglesa, americana y nacional. Buenos precios. Alta calidad. Soledad Artículos de Construcción Hurtado Amézaga, 12, BILBAO T. 10.921.

ERL